

Høringsnotat

Lovavdelingen
Desember 2017
Snr. 17/6838

Høring – EU-kommisjonens forslag til direktiv om forbrukerkjøp – innspill til regjeringens påvirkningsarbeid

1 Innledning

1.1 Bakgrunn for og målsetningen med høringsnotatet

Justis- og beredskapsdepartementet sender med dette på høring spørsmålet om Norges posisjon til EU-kommisjonens forslag til nytt direktiv om forbrukerkjøp. Hensikten med høringsnotatet er for det første å orientere berørte parter i Norge om at EU-kommisjonen 31. oktober 2017 trakk tilbake sitt tidligere forslag om [kontraksregler i forbrukeravtaler ved fjernsalg og netthandel COM \(2015\) 635](#).¹ For det andre vil departementet informere om at samme dag fremmet kommisjonen et nytt forslag til [direktiv om forbrukerkjøp COM \(2017\) 673](#)² – heretter omtalt som «direktivforslaget». Direktivforslaget er ikke avgrenset til bestemte salgskanaler, i motsetning til forslaget som er trukket tilbake av kommisjonen. Kommisjonen omtaler direktivforslaget som et «endret» forslag til direktiv om visse kontraktsrettslige aspekter ved varekjøp. Direktivforslaget er ment å dekke fjernsalg, netthandel, samt ordinært butikksalg o.l. Med noen få andre endringer i direktivteksten er forslaget for øvrig identisk med det tidligere forslag til direktiv om fjernsalg og netthandel. Direktivforslaget skal nå erstatte gjeldende [Europaparlaments- og rådsdirektiv 1999/44/EF av 25. mai 1999 om visse sider ved forbrukerkjøp og tilknyttede garantier \(forbrukerkjøpsdirektivet\)](#)³, som i norsk rett er gjennomført i [lov 21. juni 2002 nr. 34 om forbrukerkjøp \(forbrukerkjøpsloven\)](#)⁴.

Høringsnotatet har dessuten som formål å invitere berørte parter til å gi innspill til Norges posisjon, jf. nedenfor i punkt 1.5, og til regjeringens påvirkningsarbeid i forbindelse med behandlingen av direktivforslaget i EUs lovgivende organer.

---

¹ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing---forslag-til-nye-eu-direktiver-om-forbrukerkontrakter/id2481980/>

² http://ec.europa.eu/newsroom/just/item-detail.cfm?item_id=606582

³ <http://www.efta.int/sites/default/files/documents/legal-texts/eea/other-legal-documents/solr/translated-legal-acts/norwegian/n31999L0044.pdf>

⁴ <https://lovdata.no/NL/lov/2002-06-21-34>

Departementet har i høringsnotatet punkt 3 gitt en omtale av innholdet i direktivforslaget. I punkt 1 fremgår departementets vurderinger av de spørsmål som etter utredningsinstruksen punkt 2.1 skal besvares i utredning av statlige tiltak. Departementet legger til grunn at det påligger EU-kommisjonen å redegjøre for bakgrunn og formål, herunder eventuelle problemer som søkes løst ved direktivforslaget. Departementet nevner imidlertid at kommisjonen ikke er underlagt tilsvarende regelverk som norsk forvaltning i sitt utredningsarbeid. Kommisjonens begrunnelse fremgår av direktivforslaget side 9. Det vises for øvrig til kommisjonens redegjørelse i punkt 1 til 5 forut for det vedlagte direktivforslaget. Høringsnotatet punkt 2 drøfter nærmere økonomiske og administrative konsekvenser av tiltak som foreslås.

1.2 Relevante tiltak

Justis- og beredskapsdepartementet har på dette stadiet ansett at informasjon om EU-kommisjonens forslag og innhenting av synspunkter fra berørte aktører er det mest hensiktsmessig tiltaket for å forberede regjeringens beslutningsgrunnlag ved fastsettingen av en norsk posisjon til direktivforslaget. I samarbeid med Barne- og likestillingsdepartementet er det i denne forbindelse planlagt å invitere berørte parter til et høringsmøte om direktivforslaget 10. januar 2018.

Det er vurdert om det finnes alternative tiltak til høringsnotatet og høringsmøte, men departementet har ikke kunnet identifisere meningsfulle tiltak innenfor tidsrammen for når Norges posisjon til direktivforslaget i utgangspunktet skal være klar: 31. januar 2018.

Som det vil fremgå nedenfor i punkt 1.5, foreslås det at oppfølging av høringsnotatet, norske posisjoner og regjeringens påvirkningsarbeid overfor EU bør følge tidligere praksis i påvirkningsarbeid overfor EU i forbrukersaker.

I direktivforslaget foreslår EU-kommisjonen på sin side enkelte fullharmoniserte regler om forbrukerkjøp. Hvorvidt disse tiltakene er relevante for direktivets formål må, eventuelt, besvares av kommisjonen. Kommisjonen har ikke utarbeidet en særskilt konsekvensanalyse for det vedlagte forslaget. Kommisjonen viser til konsekvensanalysen utført i forbindelse med det tidligere direktivforslaget om fjernsalg og netthandel.

1.3 Hvilke prinsipielle spørsmål reises i høringsnotatet?

[Utredningsinstruksen](#)⁵ stiller skjerpede krav til utredning i saker som reiser prinsipielle spørsmål. Slik utredningsinstruksen definerer «prinsipielle spørsmål», er det klart at høring av Norges posisjon til direktivforslaget ikke reiser spørsmål av en slik karakter. Dette gjelder selv om direktivforslaget selvsagt kan reise viktige spørsmål om veivalg i norsk kontraktsrett. Det fremgår av veiledningen til utredningsinstruksen at «prinsipielle spørsmål» er spørsmål som relaterer seg til personvern, integritet, livssyn, menneskerettigheter mv.

Departementets foreløpige vurdering er at direktivforslaget er EØS-relevant, og derfor skal inntas i EØS-avtalen dersom direktivet vedtas av EU, og at

---

⁵ <https://pub.dfo.no/veileder-til-utredningsinstruksen/>

direktivforslaget ikke reiser spørsmål av prinsipiell eller konstitusjonell karakter i relasjon til Grunnloven eller EØS-avtalen som sådanne.

1.4 Hvem blir berørt av tiltakene som foreslås

Forvaltningen, forbrukerorganisasjonene og næringslivets organisasjoner er i hovedsak de som blir berørt av høringsnotatet. Høringen er imidlertid åpen, slik at alle som ønsker, kan avgi høringssvar. Høringsnotatet som sådan inneholder ingen andre tiltak enn å informere om kommisjonens forslag og et forslag til norsk posisjon. Høringssvar som mottas, vil bli tatt med i regjeringens vurdering av hva som bør være Norges posisjon til direktivforslaget og i regjeringens påvirkningsarbeid overfor EU.

1.5 Hvilke tiltak som anbefales, og hvorfor

Justis- og beredskapsdepartementet foreslår at Norge fremdeles skal søke å påvirke prosessen i EU med utgangspunkt i regjeringens posisjon og mål for arbeidet med det tidligere direktivforslaget om fjernsalg og netthandel og [direktivforslaget om digitale ytelser COM \(2015\) 634](#)⁶. Hensikten er å sørge for at forbrukervernet i Norge og Europa samlet sett ikke svekkes hvis direktivforslaget skulle bli vedtatt, samt å påvirke EUs arbeid slik at et eventuelt fremtidig direktiv styrker norske og europeiske forbrukeres tillit til markedet og gir lavere kostnader eller administrative forenklinger for bedrifter. Direktivforslaget bør særlig vektlegge små og mellomstore bedrifters rammevilkår for salg av varer på tvers av nasjonale grenser til forbrukere utenfor sitt hjemmemarked.

Departementet foreslår videre at Norge i påvirkningsarbeidet overfor EU bør:

1. Utforme et høringssvar til direktivforslaget om forbrukerkjøp, fortrinnsvis i form av en felles EØS-EFTA-uttalelse. Sammen med Norges samarbeidspartnere Island og Liechtenstein ble det utarbeidet [en felles EØS-EFTA-uttalelse til direktivforslagene om netthandel og fjernsalg og direktivforslaget om digitale ytelser](#)⁷.
2. Gi uttrykk for en preferanse for minimumsharmonisering av regler om forbrukerkjøp, samtidig som det er rom for å akseptere enkelte fullharmoniserte regler – forutsatt at forbrukervernet samlet sett ikke svekkes. Et slikt standpunkt er i tråd med Norges syn på direktivforslaget om digitale ytelser, men likevel slik at Norge i større grad kan akseptere fullharmonisering av regler om digitale ytelser enn for regler om forbrukerkjøp.
3. Opprettholde Norges standpunkt om at reguleringen av forbrukerkontrakter i hovedsak bør være lik uavhengig av om kjøpet foregår ved netthandel eller i fysisk butikk, selv om kommisjonen på det nåværende tidspunktet ikke foreslår differensierte regler for ulike salgskanaler.

---

⁶https://www.regjeringen.no/contentassets/c4aee308c67d4b9994d39076ca261a99/eu-direktiver-om-forbrukerkontrakter--com2015-634_engelsk-versjon.pdf

⁷<http://www.efta.int/sites/default/files/documents/eea/eea-efta-comments/2016/EEA-EFTA-Comment-on-contract-rules.pdf>

4. Vektlegge at for varer som er ment å vare vesentlig lenger enn to år, bør forbrukerens frist for å reklamere ved oppfyllelsesavvik (herunder mangler) ikke være kortere enn fem år og på lignende vilkår som i dag.

5. Gi uttrykk for at nye kontraktsregler bør utformes slik at hvilke regler som gjelder ved kontraktsbrudd, er klare og lett forståelige for både selgeren og forbrukeren. Reglene bør være egnet til å løse problemer som oppstår som følge av kontraktsbrudd. Reglene bør dessuten være enkle å praktisere ved grensekryssende handel, hvor både selgeren og forbrukeren kan ha utfordringer med språk, ukjent handelskutyme eller andre lignende hindringer for grensekryssende handel innenfor EØS.

Forslagene ovenfor innebærer at direktivforslaget på vesentlige punkter bør endres. Norge bør derfor anbefale at direktivforslaget ikke vedtas slik det nå foreligger. For øvrig viser departementet til kommisjonens begrunnelse for de foreslåtte tiltakene i direktivforslaget.

For de enkelte artikler i direktivforslaget har departementet gjort en foreløpig vurdering av forholdet til norsk rett i høringsnotatets punkt 3 nedenfor. Vurderingen kan imidlertid ikke anses som en fullstendig redegjørelse for hvilke konsekvenser en gjennomføring av direktivforslaget i norsk rett vil kunne få for berørte parter eller gjeldende regler om forbrukerkjøp.

1.6 Hva er forutsetningene for en vellykket gjennomføring av påvirkningsarbeidet?

For å øke sjansen for en vellykket gjennomføring av påvirkningsarbeidet bør en norsk posisjon søkes fastlagt så snart som mulig. Tidligere erfaring tilsier at det er en fordel å gjøre synspunkter på direktivforslag kjent for EUs lovgivende organer tidlig i EUs lovgivningsprosess. Etter at en norsk posisjon er klar, vil regjeringen starte arbeidet med å søke enighet blant EØS-EFTA-statene om en felles posisjon for EØS-EFTA-statene.

Av disse grunnene er høringsfristen satt til 18. januar 2018.

Departementet nevner at det på det nåværende tidspunkt ikke lar seg gjøre å vurdere hvordan innholdet i direktivforslaget eventuelt burde bli gjennomført i norsk rett – dersom forslaget vedtas av EU. Det er først etter at et forslag til gjennomføring av et vedtatt direktiv er klart, samt etter at berørte parter har fått anledning til å uttale seg om et gjennomføringsforslag i en høring, at det vil bli tatt stilling til hvilke tiltak som departementet vil foreslå for å gjennomføre et eventuelt vedtatt direktiv om forbrukerkjøp. Forutsetningene for en vellykket gjennomføring vil som et utgangspunkt derfor først bli vurdert når regjeringen har besluttet hvilke tiltak som foreslås for Stortinget. Det samme gjelder delvis tilsvarende for utredning av kompenserende tiltak – hvor en først vil kunne gjøre en foreløpig vurdering i et høringsdokument med forslag til gjennomføring, og til slutt i arbeidet med et lovforslag.

Etter det departementet kan se har kommisjonen på sin side ikke redegjort for hvorvidt kommisjonen har vurdert forutsetninger for en vellykket gjennomføring av direktivforslaget.

2 Økonomiske og administrative konsekvenser

Som det vil fremgå av redegjørelsen ovenfor, særskilt punkt 1.4, vil utarbeidelsen av Norges posisjon til direktivforslaget, det videre påvirkningsarbeidet og oppfølging av høringsnotatet medføre administrativt arbeid og kostnader. Det legges imidlertid til grunn at kostnadene vil bli dekket av berørte departementer (som i hovedsak er Justis- og beredskapsdepartementet og Barne- og likestillingsdepartementet) innenfor de til enhver tid gjeldende budsjetttrammer.

For høringsinstansene vil de økonomiske og administrative konsekvensene i forbindelse med de foreslåtte tiltakene være begrenset til kostnaden ved å vurdere direktivforslaget og eventuelt utarbeide høringssvar.

Som tidligere nevnt har regjeringen på det nåværende tidspunkt ikke vurdert hvordan direktivforslaget vil kunne gjennomføres i norsk rett eller hvilke konsekvenser en eventuell gjennomføring vil kunne få for berørte parter, herunder spørsmålet om økonomiske og administrative konsekvenser av nasjonale gjennomføringsregler. Med berørte parter menes i hovedsak her næringsdrivende vareselgere i forbrukermarkedet og deres kunder. Det er ventet at forslaget fra EU-kommisjonen vil bli gjenstand for endringer i den videre lovgivningsprosessen i EU. Direktivforslaget er for øvrig et godt eksempel på at ikke alle direktivforslag kommisjonen fremmer, blir vedtatt, jf. direktivforslaget om fjernsalg og netthandel som kommisjonen har trukket tilbake. Justis- og beredskapsdepartementet ber imidlertid særlig om høringsinstansenes innspill til en vurdering av hvilke økonomiske og administrative konsekvenser som det antas at direktivforslaget vil kunne medføre om reglene skulle bli innført i norsk rett. Slike innspill vil kunne være verdifulle både ved fastlegging av norske posisjoner og i påvirkningsarbeidet overfor EU.

Først når et endelig vedtak er gjort i EUs lovgivende organer, samt under forutsetning av at et vedtatt direktiv anses som EØS-relevant, vil regjeringen starte arbeidet med å vurdere om direktivet bør inntas i EØS-avtalen og mer konkret hvordan Norge eventuelt bør gjennomføre reglene. I denne forbindelse vil det bli vurdert hvorvidt det er behov for kompenserende tiltak ved gjennomføringen i norsk rett. Kompenserende tiltak kan være hensiktsmessig både av hensyn til forbrukerbeskyttelsen og for å lette næringslivets økonomiske og administrative byrder som følge av innføring av nytt regelverk.

3 Kommisjonens forslag til direktiv om forbrukerkjøp

3.1 Overordnet om direktivforslaget

Direktivforslaget COM (2017) 637, som i engelsk språkutgave heter «Directive on certain aspects concerning contracts for the sales of goods», har som formål å styrke forbrukerrettighetene og å bidra til vekst i det indre markedet ved å fjerne de største kontraktsrettslige hindringene for grensekryssende handel i EØS. I henhold til fortalen skal forslaget også bidra til mindre usikkerhet blant virksomheter og forbrukere gjennom ensartede regler med klare forbrukerrettigheter.

For de kontraktsrettslige aspektene som direktivforslaget omfatter, er det i dag forbrukerkjøpsloven som i første rekke regulerer tilsvarende aspekter. Departementet understreker at direktivforslaget på flere punkter avviker fra løsningen etter gjeldende norsk rett. Ettersom direktivforslaget i utgangspunktet er fullharmonisert, jf. artikkel 3, er det heller ikke adgang til å opprettholde lovbestemmelser som gir lavere eller høyere nivå av forbrukerbeskyttelse enn direktivforslaget. Ved avtale kan imidlertid selger og kunde fravike reglene som direktivforslaget gir anvisning på, jf. artikkel 18, forutsatt at forbrukeren ved avtalen ikke får et svakere vern enn det direktivforslaget angir. Ved avtale kan dermed reglene bare fravikes til fordel for kunden. En slik begrensning i avtalefriheten er i samsvar med det tradisjonelle norske utgangspunktet om avtalefrihet, begrenset av preseptoriske lovregler som ikke kan fravikes ved avtale til ulempe for en forbruker, sml. forbrukerkjøpsloven § 3 første ledd.

Departementets hovedinntrykk er at direktivforslaget på den ene siden har flere regler som går lenger i å beskytte forbrukeren enn etter gjeldende norsk rett. På den andre siden er det punkter i direktivforslaget hvor selgeren styrkes som følge av enkeltregler som kan gi lavere grad av forbrukerbeskyttelse. Departementet har derfor på det nåværende tidspunkt ikke en klar oppfatning av hvorvidt direktivforslaget vil medføre at forbrukervernet samlet sett ville bli svekket eller styrket sammenlignet med gjeldende rett. Det kan derfor ikke utelukkes at en gjennomføring av direktivforslaget vil kunne medføre behov for å endre andre regler om forbrukerkjøp, det vil si regler som ikke er omfattet av direktivforslaget, for å kunne opprettholde samlet sett samme nivå av forbrukerbeskyttelse i norsk rett.

3.2 Reglene i direktivforslaget

Forslaget til direktiv består av 24 artikler.

Artikkel 1 fastlegger direktivets formål og anvendelsesområde. Bestemmelsen gjør flere presiseringer av hvilke varer som omfattes. Direktivet får blant annet ikke anvendelse på rene tjenester eller varige media som brukes for å lagre digitalt innhold (CD, DVD, harddisk mv.). Medlemsstatene gis anledning til å unnta kontrakter om salg av brukte varer på auksjoner. Det presiseres at direktivforslaget ikke skal påvirke medlemsstatenes alminnelige avtalerettslige regler, herunder regler om avtaleinngåelse og ugyldige avtaler. Etter gjeldende rett vil det trolig bero på en mer konkret vurdering av de enkelte avtaler om digitalt innhold på varige media er direkte regulert av forbrukerkjøpslovens regler. Forslaget må her ses i sammenheng med direktivforslaget om digitale ytelser.

Artikkel 2 inneholder en liste over definisjoner av flere begreper som benyttes i direktivet. Noen av definisjonene stammer fra den nåværende EU-lovgivningen, som for eksempel «consumer» og «goods». Disse begrepene skal tolkes i samsvar med EU-lovgivningen. Av definisjonene som er angitt, er det kun «consumer» (forbruker) som er legaldefinert i forbrukerkjøpsloven § 1 annet ledd. Innholdet i forbrukerbegrepet etter direktivforslaget antas å sammenfalle med definisjonen i norsk rett.

Artikkel 3 fastsetter utgangspunktet om fullharmonisering. Direktivforslaget kan dermed medføre at norsk forbrukerlovgivning må endres til ugunst for forbrukeren

på enkelte områder og hindre at Norge senere innfører regler som vil være i strid med direktivforslaget. Medlemsstatene kan imidlertid fastsette egne regler om visse aspekter som ikke er uttømmende regulert i direktivforslaget. Disse aspektene er bl.a. regler om fristen for utøvelse av forbrukerens rettigheter (reklamasjonsfrist/foreldelsesfrist) og kommersielle garantier.

Direktivforslaget omfatter kun en begrenset del av rettsreglene som kan komme til anvendelse ved kjøpsavtaler i forbrukerforhold, slik at direktivforslaget vil bli supplert med nasjonale regler som vil kunne variere mellom de ulike EØS-statene. På det nåværende tidspunkt har departementet ikke vurdert nærmere om direktivforslaget gir grunn til å vurdere endringer i andre regler om forbrukerkjøp enn de regler direktivforslaget direkte gjelder. Norge vil som et utgangspunkt kunne beholde aspekter av gjeldende nasjonalt regelverk som ikke er i strid med direktivets regler.

Artikkel 4 fastlegger vilkårene som må være oppfylt for at varen skal være i avtalemessig stand. Utgangspunktet er at varen skal være i overensstemmelse med avtalen. Videre oppstilles det objektive og subjektive kriterier som må være oppfylt i den grad de er aktuelle. Artikkel 4 gjelder altså hva som kreves av varen for at selgeren skal oppfylle sine forpliktelser etter avtalen. I tillegg til å ha de egenskaper som følger av avtalen, skal selgeren oppfylle de krav som fremkommer i artikkel 5 om varens egenskaper, installasjon i artikkel 6 og tredjepersonrettigheter (vanhjemmel) i varen etter artikkel 7. Når ikke annet fremgår, er det avvik fra disse kravene som i fortsettelsen refereres til som «oppfyllelsesavvik».

Mens norsk rett regulerer positivt *når* det foreligger kontraktsbrudd i form av en mangel, regulerer direktivforslaget positivt når det *ikke* foreligger et kontraktsbrudd. Direktivforslaget artikkel 4 nr. 3 bygger således på at oppfyllelsesavvik foreligger når varen ikke er i samsvar med hva som er avtalt, men stiller krav til varens egenskaper i de tilfeller det ikke er uttrykkelig avtalt noe nærmere om varens egenskaper. Etter norsk rett foreligger det et tilsvarende oppfyllelsesavvik når varen ikke samsvarer med hva som er avtalt, jf. forbrukerkjøpsloven § 15 første ledd jf. § 16. Er det ikke avtalt noe om varens egenskaper, gjelder visse lovbestemte presumsjoner for krav til varens egenskaper etter de samme bestemmelsene. Selv om vurderingstemaet etter direktivforslaget dermed er noe annerledes utformet enn den tilsvarende vurderingen av om det foreligger oppfyllelsesavvik i forbrukerkjøpsloven, antas det i praksis at en vurdering av om en vare har en «mangel», gi vil gi samme resultat for kjøperen som en vurdering av om varen er «avtalemessig».

I motsetning til i norsk rett krever direktivforslaget at forbrukeren uttrykkelig har akseptert at varen avviker fra direktivforslagets krav til varens egenskaper. I tillegg krever direktivforslaget at forbrukeren hadde kunnskap om slike avvikende egenskaper ved avtaleinngåelsen. På dette punktet kan det derfor se ut til at norsk rett må endres idet forbrukerkjøpsloven hverken stiller formkrav til forbrukerens kjøpsavtale eller et krav om at forbrukeren hadde kunnskap om at varen avviker fra lovens ellers gjeldende presumsjon. Ifølge forbrukerkjøpsloven § 16 tredje ledd kan ikke en forbruker gjøre gjeldene som mangel noe han eller hun kjente til ved kjøpet. Forbrukeren kan heller ikke gjøre gjeldene som mangel noe forbrukeren «måtte kjenne til» ved kjøpet.

Direktivforslaget synes her å medføre et bedre vern for forbrukeren i de tilfeller varen avviker fra en presumtivt «vanlig god vare» - selv om det også etter direktivforslaget kan avtales avvikende egenskaper. For selgeren vil denne bestemmelsen trolig medføre økte kostnader. Selgeren kan eksempelvis anse det som nødvendig å sikre seg bevis for forbrukerens samtykke til avvikende egenskaper.

Artikkel 5 fastlegger de objektive kriteriene om hvilke egenskaper varen skal ha når ikke annet er uttrykkelig avtalt. Kriteriene har likhetstrekk med innholdet i forbrukerkjøpsloven §§ 15 og 16. Det vil foreligge oppfyllelsesavvik dersom varen ikke er i samsvar med kriteriene eller en uttrykkelig avtale.

Artikkel 6 presiserer at når selgeren har stått for installasjon av varen, er selgeren også ansvarlig for feilaktig installasjon, som vil utgjøre et oppfyllelsesavvik i tilknytning til kjøpsavtalen. Bestemmelsen svarer til forbrukerkjøpsdirektivet artikkel 2 nr. 5, jf. forbrukerkjøpsloven § 26 tredje ledd tredje punktum. Selgeren er etter direktivforslaget også ansvarlig for oppfyllelsesavvik dersom forbrukerens egen feilinstallasjon av varen skyldes en utilstrekkelig installasjonsveiledning, jf. artikkel 6 bokstav b.

Artikkel 7 regulerer tredjepersoners rettigheter i varen (vanhjemmel). Etter bestemmelsen skal varen være fri for slike heftelser ved levering, herunder åndsverk. Forbrukerkjøpsloven har en noe tilsvarende bestemmelse i § 15 annet ledd bokstav g.

Artikkel 8 regulerer risikoens overgang.

I henhold til direktivforslaget går risikoen over til forbrukeren når forbrukeren selv eller en tredjeperson utpekt av forbrukeren, har mottatt varen. Slike tredjepersoner omfatter likevel ikke en transportør forbrukeren har valgt etter forslag fra selgeren. Dette synes å svare innholdsmessig til forbrukerkjøpsloven § 14 fjerde ledd (sendekjøp).

Artikkel 8 nr. 2 regulerer for det første risikoens overgang i de tilfeller varen blir installert av eller på vegne av selgeren. Etter direktivforslaget går risikoen over til forbrukeren etter at varen er installert av selgeren. For det andre skal det samme gjelde om det er forbrukeren selv som installerer varen, men risikoen skal uansett gå over til forbrukeren senest 30 dager etter overlevering. Det finnes ikke tilsvarende bestemmelser i forbrukerkjøpsloven. Direktivforslaget synes derfor på dette punktet å medføre styrket forbrukervern på bekostning av selgeren.

I tråd med norsk rett bygger direktivforslaget på at selgeren kan holdes ansvarlig for oppfyllelsesavvik som forelå ved risikoens overgang – selv om et aktuelt avvik viser seg på et senere tidspunkt. I praksis blir det derfor avgjørende hvorvidt selgeren eller kjøperen kan bevise hvorvidt oppfyllelsesavvik forelå ved risikoens overgang eller ikke. Departementet forstår direktivforslaget dithen at artikkel 8 nr. 3 gjelder bevisbyrden ved oppfyllelsesavvik i slike situasjoner. I henhold til direktivforslaget gjelder en presumsjon for at avvik fra avtalte egenskaper som fremkommer i en periode på inntil to år etter risikoens overgang, også forelå ved risikoens overgang i form av oppfyllelsesavvik. Presumsjonen medfører derfor at selgeren har bevisbyrden de første to årene etter risikoens overgang. Følgelig vil

det ikke foreligge oppfyllelsesavvik om selgeren beviser at varen var i avtalemessig stand ved risikoens overgang. Bestemmelsen avviker fra forbrukerkjøpsloven § 18 annet ledd, som kun pålegger selgeren bevisbyrden de første seks månedene. Direktivforslaget synes dermed å gi forbrukeren et vesentlig bedre vern enn gjeldende regel om bevisbyrde ved oppfyllelsesavvik.

Perioden hvor selgeren har bevisbyrden for hvorvidt det forelå oppfyllelsesavvik ved risikoens overgang, vil i forbindelse med reglene om tidsfrister i artikkel 14 nedenfor blir omtalt som selgers «ansvarsperiode».

Artikkel 9 angir hva forbrukeren kan kreve av selgeren ved oppfyllelsesavvik (misligholdsbeføyelser forbrukeren kan påberope seg når varen ikke er avtalemessig). Forbrukeren har som et utgangspunkt krav på vederlagsfri reparasjon av varen eller at varen blir erstattet med ny vare. Retting eller omlevering skal gjennomføres innen rimelig tid og uten nevneverdig ulempe for forbrukeren. Er retting eller omlevering etter nærmere vilkår ikke aktuelt, har forbrukeren krav på prisavslag eller på å få tilbake det forbrukeren har betalt som vederlag ved å heve avtalen. Artikkelen gir forbrukeren rett til å holde tilbake betaling for varen så lenge selgeren ikke har utbedret varens egenskaper jf. ovenfor om artikkel 4. Bestemmelsen svarer i hovedsak til forbrukerkjøpsloven §§ 26 og 28.

Artikkel 10 gjelder forbrukerens rett til ny vare ved omlevering. I henhold til direktivforslaget pålegges selgeren ved oppfyllelsesavvik å ta den leverte varen vederlagsfritt i retur, samt å erstatte returvaren med ny vare. Artikkelen presiserer at forbrukeren ikke er forpliktet til å betale for bruk i tiden før omlevering finner sted. Bestemmelsen synes å samsvare med forbrukerkjøpsloven § 30. Selgeren har imidlertid etter direktivforslaget en tilsvarende plikt også hvor varen er installert, herunder til å sørge for fjerningen av det installerte produktet for selgerens egen regning – noe som trolig går lenger enn gjeldende rett.

Artikkel 11 omhandler forbrukerens adgang til å velge mellom retting og omlevering. Etter bestemmelsen kan forbrukeren fritt velge mellom alternativene, såfremt valget ikke fremstår som uforholdsmessig, ulovlig eller umulig. Direktivforslaget presiserer hvordan forholdsmessighetsvurderingen skal foretas. Direktivforslaget synes på dette punktet å være i samsvar med forbrukerkjøpsloven § 29 første og annet ledd.

Artikkel 12 gjelder beregning av prisavslag. I henhold til artikkelen skal prisreduksjonen svare til forholdet mellom tingens verdi slik den ble levert sammenliknet med verdien av avtalemessig vare på leveringstiden. Dette synes å samsvare med beregningen etter forbrukerkjøpsloven § 31 første ledd. I forbrukerkjøpsloven oppstilles det imidlertid en snever adgang til en annen fastsettelse av prisreduksjonen. Det er uklart om direktivforslaget er til hinder for videreføring av muligheten for unntaksvis å sette prisreduksjonen lik mangelens betydning for forbrukeren. I så fall vil direktivforslaget medføre et svakere vern for forbrukere i slike tilfeller.

Artikkel 13 fastlegger reglene for og konsekvensene av forbrukerens rett til å komme ut av avtalen ved heving. Hevingsretten kan benyttes når selgers oppfyllelsesavvik ikke er kompensert ved retting, omlevering eller prisavslag, og

er dermed en sekundær misligholdsbeføyelse. Ifølge fortalen kan heving påberopes også hvor avviket fra kontraktmessig stand er uvesentlig («minor»). Hensikten er å motivere selger til også å foreta retting, omlevering eller gi prisavslag som kompensasjon tidligere enn i dag. På dette punktet synes direktivforslaget derfor å medføre et styrket forbrukervern.

Direktivforslagets regler om gjennomføring av hevingsoppgjøret synes også på andre punkter enn hevingsterskelen å medføre styrking av forbrukervernet. Mens selgeren i dag kan ha krav på rimelig kompensasjon for bruk av tingen ved heving jf. forbrukerkjøpsloven § 50, skal forbrukeren etter direktivforslaget bare betale vederlag for verdireduksjon som overstiger verdireduksjon som følge av vanlig bruk. Det vil trolig ikke være mulig å opprettholde en mulighet for at kjøperen må kompensere for alminnelig bruk av varen frem til heving finner sted. Dette vil kunne føre til økte kostnader, eksempelvis for en bilselger som ikke blir kompensert for verditap ved alminnelig bruk av en bil hvor kjøpet heves etter et år.

Forbrukeren skal ellers tilbakelevere varen 14 dager etter at heving er meddelt selgeren, mens selgeren skal dekke utgiftene forbundet med tilbakeleveringen. Selgeren skal på sin side tilbakebetale kjøpesummen uten ugrunnet opphold og senest innen 14 dager etter at melding om heving er mottatt. Selgeren kan bli forpliktet til å betale tilbake kjøpesummen før varen er levert tilbake i enkelte tilfeller. Selgeren kan dermed ikke, som i dag, holde kjøpesummen tilbake i påvente av tilbakelevering.

Artikkel 14 gjelder tidsfrister forbundet med selgerens ansvarsperiode.

Overordnet om artikkel 14

Direktivforslagets tilnærming til selgerens oppfyllelsesavvik er, som nevnt i tilknytning til artikkel 8 og i tråd med [gjeldende forbrukerkjøpsdirektiv \(1999/44/EF\)](#),⁸ å regulere selgerens ansvarsperiode. Som i gjeldende forbrukerkjøpsdirektiv er selgeren presumtivt ansvarlig for oppfyllelsesavvik som forelå ved risikoens overgang og som viser seg innen to år fra samme tidspunkt. Videre heter det at dersom medlemsstatene har frister for når forbrukeren senest kan gjøre sitt krav gjeldende, skal disse ikke være kortere enn to år. Mens forbrukerens krav kan være tapt to måneder etter at forbrukeren overtok tingen etter gjeldende rett, skal det gå minst to før forbrukeren tidligst kan tape retten til å gjøre krav gjeldende etter direktivforslaget.

På den ene siden synes direktivforslaget ikke å være til hinder for å videreføre en reklamasjonsfrist på to år fra risikoens overgang. På den andre siden er departementets foreløpige vurdering at en relativ reklamasjonsfrist og forbrukerens rett til å reklamere etter den forlengede reklamasjonsfristen på fem år etter gjeldende rett ikke vil kunne opprettholdes på samme vilkår som i dag. Direktivforslaget vil medføre et svekket forbrukervern med hensyn til femårsfristen, men et styrket forbrukervern med hensyn til den relative reklamasjonsfristen. Direktivforslagets ordlyd åpner for at forbrukeren etter nasjonale regler kan gjøre krav gjeldende også etter utløpet av ansvarsperioden.

---

⁸<http://www.efta.int/sites/default/files/documents/legal-texts/eea/other-legal-documents/solr/translated-legal-acts/norwegian/n31999L0044.pdf>

For departementet er det imidlertid ikke klart hvilke krav forbrukeren i så fall kan gjøre gjeldende mot selgeren.

For å sikre klarhet om direktivforslagets virkning for varer som er ment å vare vesentlig lengre enn to år, antar departementet at det vil være hensiktsmessig å innta en presisering i direktivforslaget som uttrykkelig sier at nasjonal rett kan gi tilgang til misligholdsbeføyelser også i andre tilfeller enn de som er angitt i direktivforslaget. Som etter gjeldende rett kan slike misligholdsbeføyelser f.eks. være betinget av at selgeren ikke pålegges bevisbyrden på samme måte som i ansvarsperioden.

Nærmere om departementets foreløpige vurdering av artikkel 14

Ved gjennomføring av gjeldende forbrukerkjøpsdirektiv ble det ansett å være forenlig med direktivet å opprettholde både hovedregelen om to års reklamasjonsfrist og den forlengede fristen på fem år for varer som er ment å vare vesentlig lenger enn to år.

Siden direktivforslaget er fullharmonisert innenfor sitt virkeområde, i motsetning til gjeldende forbrukerkjøpdirektiv, som tillater at medlemsstater innfører et høyere nivå av forbrukerbeskyttelse, vil muligheten for å opprettholde gjeldende femårsfrist på samme vilkår som i dag bero på en tolkning av direktivforslagets regler og virkeområde.

Direktivforslaget synes etter sin ordlyd ikke å være til hinder for regler som sier at selgeren er ansvarlig for oppfyllelsesavvik som fremkommer innen to år fra risikoens overgang og på samme tid ha en reklamasjonsregel som sier at dersom tingen ved vanlig bruk er ment å vare vesentlig lenger enn to år, må kravet senest fremmes innen fem år fra risikoens overgang.

Det er videre uklart i hvilket omfang direktivforslaget medfører at enkelte mangler som i dag har fem års reklamasjonsfrist etter gjeldende rett, ikke lenger vil kunne gjøres gjeldende av forbrukeren, eksempelvis når mangelen ikke har fremkommet innenfor selgerens ansvarsperiode etter direktivforslaget.

Departementet nevner for øvrig at forbrukerkjøpsloven § 27 femte ledd siste punktum, medfører at krav vil kunne bli foreldet etter foreldelseslovens regler, slik at allerede etter gjeldende rett følger det uansett at femårsfristen ikke gjelder absolutt. Det er uklart om direktivforslaget også er ment å forhindre foreldelsesfrister fra å komme til anvendelse.

Gjeldende regler om selgerens ansvarsperiode medfører trolig i praksis at selgeren holdes ansvarlig for feil som er oppstått etter risikoens overgang, men før det er gått seks måneder, idet selgeren ikke kan føre bevis for at feilen ikke skyldes selgerens oppfyllelsesavvik. Motsatt må en anta at selgeren går fri utenfor ansvarsperioden i mange tilfeller fordi forbrukeren ikke kan bevise at feilen forelå ved risikoens overgang. Direktivforslaget innebærer i så fall at selger vil kunne holdes ansvarlig for langt flere feil enn i dag – både reelle oppfyllelsesavvik i tillegg til feil som fremkommer uten at selgeren kan bevise at det ikke skyldes selgerens eget kontraktsbrudd.

Etter forbrukerkjøpsloven § 27 første ledd første punktum må en forbruker reklamere «innen rimelig tid» fra da mangelen ble eller burde ha blitt oppdaget. Hovedregelen må imidlertid sies å følge av § 27 første ledd annet punktum: Forbrukeren har i alle tilfeller en frist på to måneder fra da mangelen ble oppdaget, til å reklamere.

Mens gjeldende forbrukerkjøps direktiv tillater at medlemsstatene har en frist på to måneder eller mer for å gjøre krav gjeldende mot selgeren, herunder før utløpet av ansvarsperioden, kan en slik relativ reklamasjonsfrist ikke opprettholdes innenfor ansvarsperioden, slik departementet foreløpig forstår direktivforslaget.

På samme måte som direktivforslagets ordlyd ikke synes å være til hinder for å ha en absolutt reklamasjonsfrist som er lengre enn ansvarsperioden på to år, er ordlyden ikke til hinder for en relativ reklamasjonsfrist – forutsatt at den ikke er kortere enn to år fra risikoens overgang. Det kan tyde på at direktivforslaget i praksis medfører at en relativ reklamasjonsfrist ikke kan opprettholdes i ansvarsperioden. Etter utløpet av ansvarsperioden forutsetter direktivforslaget at det i nasjonal rett kan anvendes reklamasjonsfrister, eksempelvis synes det derfor mulig å opprettholde et krav om at etter utløpet av ansvarsperioden må forbrukeren gjøre krav som har fremkommet i denne ansvarsperioden, gjeldende innen «rimelig tid».

Etter departementets nåværende vurdering gir direktivforslagets regler om bevisbyrden for oppfyllelsesavvik, jf. artikkel 8 nr. 3 i kombinasjon med reglene om lengden på selgeres ansvarsperiode i artikkel 14, et betydelig styrket forbrukervern innenfor gjeldende hovedregel hvor forbrukeren som et utgangspunkt må reklamere innen rimelige tid (som ikke kan være kortere enn to måneder) og senest to år etter risikoens overgang.

Artikkel 15 regulerer garantier. I henhold til nr. 1 er garantien bindende for selgeren på de vilkår som er fastsatt i reklamer, opplysninger gitt forut for avtaleinngåelsen, og i garantierklæringen. Bestemmelsen svarer delvis til forbrukerkjøpsloven § 18 a første og fjerde ledd.

Nr. 2 oppstiller krav til garantiens form og innhold. Et tilsvarende krav følger ikke av forbrukerkjøpsloven.

Ifølge nr. 5 kan medlemsstatene gi bestemmelser om andre sider av garantier som ikke er regulert i artikkel 15.

Artikkel 16 omhandler leverandørens regressrett. I henhold til direktivforslaget skal reglene for utøvelsen av regressretten fastlegges i medlemsstatenes nasjonale lovgivning. I forbrukerkjøpsloven oppstilles det ingen slik bestemmelse. Departementet kan ikke se at denne bestemmelsen er å anse som en forbrukerrettighet. Det er uklart for departementet om regelen skal anses preseptorisk etter artikkel 18. I det artikkel 16 viser til at regelen skal utfylles av gjeldende rett, antar departementet at regelen ikke går lenger enn gjeldende rett etter kjøpsloven.

Artikkel 17 forplikter medlemsstatene til å sørge for at det finnes tilstrekkelige og effektive midler til å sikre at direktivet overholdes.

Artikkel 18 omhandler direktivets ufravikelighet. Det presiseres at avtalebestemmelser som avviker fra direktivet, og som er til ugunst for forbrukeren, ikke er bindende for forbrukeren. Bestemmelsen tilsvarer forbrukerkjøpsloven § 3.

Artikkel 19 omhandler nødvendige endringer av annen EU-lovgivning.

Artikkel 20 inneholder overgangsregler.

Artikkel 21 bestemmer at forbrukerkjøpsdirektivet (direktiv 1999/44) skal oppheves to år etter at direktivet trer i kraft.

Artikkel 22 fastlegger medlemsstatenes frist til å gjennomføre direktivet.

Artikkel 23 fastsetter datoen for direktivets ikrafttredelse.

Artikkel 24 viser hvem direktivet er rettet til.